
УДК 321.1

DOI: 10.31471/2304-7410-2018-6(50)-85-95

ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕРЕСІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В ПРОЦЕСІ УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

О. І. Липчук, І. І. Ломака

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;

76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;

тел. +380 (342 59-61-46);

e-mail: oxana-lypchuk@ukr.net, ivanka_lomaka@ukr.net

У статті зазначається, що Перша світова війна прискорила політичні зміни в Центральній та Східній Європі і виникнення українських державних утворень на Наддніпрянщині та в Галичині. Основним результатом законодавчої діяльності владних структур ЗУНР щодо національностей стало впровадження і вироблення базових нормативно-правових документів у таких сферах державного та суспільно-політичного життя, як формування органів державної влади та управління, правосуддя, Збройних Сил, соціальній, економічній, національно-культурній та освітній ділянках. Механізм державотворення і національної політики ЗУНР щодо неукраїнського населення ґрунтувався на демократичних традиціях парламентаризму колишньої Австро-Угорщини. Такі основоположні принципи національної політики дозволили владним структурам спрямувати державне будівництво у демократичне русло, зробити його соціально-орієнтованим.

Ключові слова: *Австро-Угорщина, міжнародно-правовий акт, Галичина, національно-демократична революція, Українська Національна Рада, національні меншини, Західноукраїнська Народна Республіка.*

Перша світова війна, вкрай загостривши політичні та соціально-економічні проблеми воюючих сторін, викликала значне піднесення національно-визвольного руху. У роки війни Галичина стала об'єктом активної міжнародної політики, спочатку як складова частина імперії Габсбургів, а потім як суверенна держава українського народу [18].

Ще у серпні 1914 р. Відень визнав себе прихильником ідеї утворення незалежної України. Таку позицію відбиває роз'яснення австрійської політики турецькому уряду від 21 листопада 1914 р. в якому зокрема вказувалося, що для Відня головною метою війни було тривале послаблення Росії, заради чого австрійські кола (в разі перемоги) вітали б виникнення українського державного утворення [15, с. 23].

Незважаючи на такі промовисті заяви, австрійська постава щодо незалежної України навіть влітку-восени 1914 р., за висновками В. Пе-

репаді, не була ані чіткою, ані сталою. Виникнення незалежної України або в формі гетьманату під австрійським протекторатом (програма поміркованих галицьких лоялістів), або в формі демократичної республіки (програма Спілки Визволення України) [15, с. 27] ставила імперську столицю перед жорсткою необхідністю сформулювати чітку позицію в питаннях Польської держави й аграрної реформи, які в разі реалізації проекту незалежної України неодмінно мали посісти перше місце на внутрішньополітичному порядку денному Австро-Угорської монархії. Однак, і ця програма фактично не виходила за межі традиційних уявлень галицьких консервативних політиків щодо можливості реалізації українських національних домагань під скіпетром Габсбургів.

У 1918 р. вперше питання про долю української частини Галичини як міжнародне було порушене на Берестейських мирних переговорах [20, III, с. 487-488, 495]. Саме там делегація Української Центральної Ради (УЦР), дотримуючись загальноговизнаного права націй на самовизначення, за дорученням голови УЦР проф. М. Грушевського, поставила питання про возз'єднання всіх українських земель в єдину соборну Українську Народну Республіку (УНР). Німецький генерал Гофман, який вів переговори з українською делегацією, у своїх спогадах записав, що ці вимоги простягалися на прилучення до України Холмщини, а також русинських частин Східної Галичини і Буковини [20, II, с. 88-96].

Цілком закономірна вимога української делегації в Бересті – соборності української нації в єдиній державі – викликала рішуче заперечення з боку міністрів зовнішніх справ Австро-Угорщини Оттокара Черніна й Німеччини Річарда фон Кюльмана [1, арк. 14; 3, арк. 4], що очолювали делегації цих країн на переговорах [2, арк. 19]. Вже 16 січня 1918 р. Р. Кюльман від імені обидвох делегацій зробив заяву про згоду на включення української землі Холмщини до складу УНР, якщо не буде досягнуто угоду з інших питань. На нові поступки австро-німецький блок пішов 19 січня, заявивши про свою згоду на утворення в Австро-Угорській імперії окремого українського коронного краю в складі української частини Галичини та Північної Буковини [2, арк. 35]. Дипломатичні повідомлення свідчать, що Четверний союз не збирався утворювати коронний край тільки тому, що це законна вимога української делегації [20, III, с. 494-495]. Тут же О.Чернін наголосив, що за обіцяний коронний край Австро-Угорщина вимагає: «... 1. Підписання остаточного або прилімінарного мирного договору між Центральними державами і Україною до 30 числа цього місяця; 2. Після підписання цього договору, негайно повинен розпочатися торговий обмін між договірними сторонами» [2, арк. 35].

Голад в Австро-Угорщині й Німеччині, спричинений військовими лихоліттями, вимоги миру населенням примушували союзників іти на поступки [20, II, с. 96, 106, 111]. В цій ситуації, коли утворення окремого коронного краю призвело б до децентристських тенденцій і розвалу

імперії, Коронна рада у Відні зажадала від політиків включити статті з цього приводу до таємного договору.

Остаточо питання про мирний договір з Україною було вирішено на нараді в Берліні 5-6 лютого 1918 р., на якій зібралися представники вищої влади імперій [20, III, с. 60, 61]. Враховуючи реальну ситуацію, нарада схвалила текст договору з УНР, який був підписаний 9 лютого у Бересті і мав 10 статей, які закріплювали визнання УНР суверенною, самостійною державою, з якою встановлювалися дипломатичні відносини. Щодо коронного краю, в таємній частині договору було зафіксовано, що «... Австрійський уряд пропонує обома палатам Державної Ради проект закону, силою якого ті частини Східньої Галичини, де переважає українське населення, будуть відділені від королівства Галичини і злучені з Буковиною в один суцільний коронний край. Цей замір австрійський уряд має здійснити найпізніше до 31 липня б[іжучого] р[оку]» [20, III, с. 492-493].

Таким чином, у цитованому міжнародно-правовому акті (однак у його таємній частині) визначався можливий новий статус Галичини й Буковини як окремого коронного краю імперії. Умови договору не стали втіленням усіх сподівань, але як здійснення програми мінімум, були певним досягненням УЦР. Таке захоплення виявилось короткочасним, адже за мирним договором розпочалися військова окупація, суцільні грабунки й терор, а таємний протокол про обіцяний коронний край, за який наполегливо боролася делегація УЦР, так і не був ратифікований. Незважаючи на великі дипломатичні зусилля українських політиків Наддніпрянщини і Галичини, міжнародно-правовий статус західноукраїнських земель та його населення після Берестейського миру не змінився.

Події осені 1918 р. поставили народи зруйнованої і пограбованої війною Галичини перед необхідністю визначення свого місця у процесах новітнього державотворення. Наприкінці жовтня 1918 р. вся Австро-Угорщина була охоплена національно-демократичною революцією, імперія розпалася, а на її уламках виникали суверенні держави. За таких обставин українські політичні лідери і національно-свідома частина населення Галичини, враховуючи міжнародну обстановку, прагнення поневолених народів до свободи й суверенітету, приходять до висновку про необхідність власними силами виборювати державну незалежність. Сучасники підкреслювали, що «упала тюрма народів, для якої змагання за незалежність народів називалося державним злочином, а право народів на самоозначення висміяно як фалшиву монету...» [12].

Реальна можливість започаткувати певну форму національно-державного утворення виникла на західних теренах України під час розпаду Австро-Угорщини, який, у свою чергу, став прямим наслідком поразки країн Четверного союзу в Світовій війні.

На сесії австрійського парламенту, що розпочалася 1 жовтня 1918 р., залунали голоси представників пригноблених народів з вимогами права на самостійне вирішення власної долі. Вже 16 жовтня 1918 р. австрійський цісар Карл I проголосив державну реформу, згідно з якою Австро-Угорщина перетворювалась на союз держав. Маніфест “Моїм вірним австрійським народам” гарантував утворення нової союзної держави, в якій кожний народ, на зайнятій ним території створить власне державне об’єднання [10, с. 38]. 18-19 жовтня у Львові було проголошено Українську державу, щоправда, поки у складі імперії, і Українську Національну Раду (УНРаду) як її вищий представницький орган влади. Серед позицій маніфесту УНРади учасники «конституанти», представницького зібрання українських послів до парламенту та крайових сеймів Галичини і Буковини, єпископату і делегатів українських партій, записали: «... III. Взивається усі національні меншости на цій українській області ... щоби уконституїювалися і негайно вислали своїх представників до Української Національної Ради в кількості, відповідуючій їх числу населення... ...» [20, IV, с. 44-45; 129, с. 24]. Незважаючи на юридичні та логічні недосконалості документа (державою оголошувалась територія, а не народ, тощо), це був перший, змістовний, крок до національно-культурного самовизначення галицьких українців [10, с. 45].

Ланцюгова реакція розпаду імперії призвела до небаченого загострення соціальних і національних протиріч. Результатом цього стало збройне повстання у Львові, яке переросло в Листопадову національно-демократичну революцію, що завершилася офіційним проголошенням 13 листопада Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) [20, IV, с. 41-42, 47]. Новостворена держава обіймала разом із Буковиною й Закарпаттям приблизно 70 тис. км² території з 6 млн. населення (з них 71% українців, 14% поляків, 13% євреїв, 2% угорців, румунів та ін.). За віросповіданням було 62% греко-католиків, 18% римо-католиків, 6% православних, 13% єврейської віри. Фактично під управлінням уряду ЗУНР залишалось не більше як 45 тис. км² з майже 4 млн. населенням (в т.ч. 75% українців, 12% поляків, 11% євреїв, 2% – інших [16, с. 315-316]. Про зміну державної влади у Львові і в цілій новоутвореній Українській державі оголосила УНРада 1 листопада 1918 р. у відозві до мешканців Львова спеціальною відозвою [20, IV, с. 48; 129, с. 42].

Того ж дня було оголошено другу з черги відозву до українців цілої держави, в котрій зокрема підкреслено, що «... Національні меншости Української держави – Поляки, Жиди, Німці – мають вислати своїх відпоручників до Української Національної Ради ...» [11, с. 43].

Слід підкреслити, що будучи представницьким законодавчим органом – УНРада – не була зорієнтована на реалізацію різноманітних державних виконавських функцій. До того ж, працю над розбудовою державного життя доводилося вести самій лише галицькій делегації Ради, оскільки зв’язок із президією та виконуючою делегацією у Відні був

перерваний. Брак попередньої підготовки, збройна боротьба у Львові, переговори з поляками, поганий зв'язок із краєм і незвичність українських політиків австрійської доби до революційних подій спричинили те, що уряд УНРади було утворено лише 9 листопада, через тиждень по тому, як влада опинилася в її руках.

Попри несприятливі зовнішні обставини, майже перманентні воєнні дії, формування правових засад державної влади в ЗУНР і практична організація національних владних структур усіх рівнів базувалися на демократичних принципах, поважанні прав людини і національних меншин, врахуванні соціальних потреб народу. Сукупність правових норм, які окреслили положення національних меншин у новій правовій системі, відрегулювали їх відносини з титульними національними групами, соціальними і суспільними організаціями – визначали правовий статус також й національних меншин.

Для уникнення міжнаціональних конфліктів, національним меншинам в ЗУНР (полякам, євреям, німцям) гарантувалися широкі права. Це випливало з того, що для післявоєнного влаштування в Європі за основу бралася «Американська програма миру» (Чотирнадцять пунктів В. Вільсона, 8.01.1918), згідно з концепцією якої новоутворені держави Центрально-Східної Європи повинні були розвинути свою політику. Це дозволяло українським політикам підкреслювати, що «кожний нарід матиме рівне право на самовизначення. Без згоди народу не можна ні над ним панувати, ні управляти ним... На основі сього права прислугує усім народам право до національної території, право вибирати собі державну зверхність, під яку вони мають належати, право до внутрішньої самоуправи й свободного культурного, економічного та політичного розвитку. ... Усі народи мусять бути вольні, та не можна їм ні приписувати, ні насилувати їх згори до таких порядків, яких вони не хочуть» [8, арк. 83-84].

Виходячи з таких принципових засад, за період з листопада 1918 р. до липня 1919 р. центральними органами влади ЗУНР шляхом вироблення і прийняття законів та підзаконних актів було закладено юридично-правову базу національної політики в державі, яка нагадувала політику Центральної Ради та Директорії, а також подібних західноєвропейських правних інститутів, зокрема Англії. Вона все-ж суттєво відрізнялася від останніх, адже у галичан не було так званого «класового» моменту.

Налагодження нормальних взаємин з національними меншинами краю було важливим чинником діяльності цивільної влади ЗУНР усіх рівнів. УНРада двічі (19 жовтня і 2 листопада 1918 р.) задекларувала рівноправність національних груп, надавши їм репрезентаційні права та якнайширшу національну автономію. До реалізації цих прав закликало національні меншини організовуватись в окремі публічно-правові групи і скерувати своїх представників до УНРади [14, с. 160]. 18 листопада 1918 р. УНРада на пропозицію Ради Державних Секретарів ухвалила

створення окремих польського, єврейського та німецького державних секретаріатів[13]. Комісари Жовкви і Дрогобича в перших зверненнях до населення гарантували всім національним меншинам повіту повну безпечність життя і маєтку та цілковиту громадянську, національну і віросповідну рівноправність [14, с. 161, прим. № 241].

Головні принципи державного ладу, внутрішньої і зовнішньої політики держави були визначені Основним Законом держави (13.II.1918) і доповнені конституційними законами (16.XI.1918; 4.I, 15.II, 18.IV. 1919) [17, с. 303]. Зокрема у Тимчасовому Основному Законі «Про державну самостійність українських земель бувшої австро-угорської монархії» підкреслювалося, що «... Права влади іменем Західно-Української Народної Республіки виконує весь її народ через своє заступництво, вибране на основі загального, рівного безпосереднього тайного і пропорціонального права голосування без різниці пола ...» [11, с. 45, арт. IV].

У непростій суспільно-політичній ситуації та міжпартійній боротьбі проф., д-р С. Дністрянський окремо підготував 1918 р. проект тимчасових основних законів, для «покликання в життя Галицької Держави», який призначався для обґрунтування конституційних засад майбутньої Української держави [8, арк. 80, 81-83].

Проголошення ЗУНР перевело проблему фахових сил у практичну площину, тому дуже швидко виникла реальна потреба в національних кадрах на різних ділянках державотворення [9, с. 181]. Однією з центральних проблем Листопадового Чину стало створення ефективних адміністративних структур на місцях. У специфічних умовах революційних подій, коли соціальна база національного руху була вузькою [19, с. 217, 219], а національні меншини на українських землях домінували у великих містах Галичини, її шанси на успіх значною мірою залежали від дієздатності новоутвореної регіональної влади. Перебравши в свої руки основні державні установи, галицькі українці розпочали формування системи виконавчої влади на національній основі. Не створюючи принципово нових управлінських структур, вони відновили функціонування існуючих при австрійському режимі місцевих виконавчих органів.

Керівниками повітової адміністрації стали новопризначені українські комісари. Посада повітового комісара замінювала начальника місцевої адміністрації – повітового старосту, який при колишній австрійській владі підпорядковувався галицькому наміснику [14, с. 143, прим. № 67]. 16 листопада 1918 р. УНРада прийняла Тимчасовий закон «Про адміністрацію Західно-Української Народної Республіки». Цей нормативно-правовий акт передбачав, що тимчасово, через брак власного адміністративного законодавства, залишалось чинним попереднє австрійське законодавство, якщо воно не суперечило інтересам і цілям Української держави. Усі попередні службовці державного апарату, пошти, залізниці, зв'язку, освіти, медицини тощо, незалежно від національності, могли працювати на своєму робочому місці, якщо тільки склали «письмове

приречення чесно служити Українській державі» або хоч зобов'язуватися не чинити їй ніякої шкоди [4, арк. 8, 10]. «Приречене. Я ... іменованій ... Західно-Української Народної Республіки прирікаю, що мої з тим урядом (сею службою) поручені обов'язком сповняти му по моему найкращому знанню і згідно з моєю совістю усі мої сили присвячу для добра Західно-Української Народної Республіки та її інтересів і скарбових доходів берегти му у всяких відносинах. Приказам моїх зверхників буду все безумовно послушний» [4, арк. 14].

Засади співпраці державних повітових, міських і сільських комісарів із відповідними комітетами місцевих УНРад передбачали також «Устав і інструкція для повітових органів Української Національної Ради» [4, арк. 5 зв, 7]. В ній, зокрема зазначалося, що «Обов'язком Українських Комісарів поучити народ, щоби прихильно відносився до Жидів і німецьких Кольоністів та не допускав до погромів бо викликане безладдя лежить в інтересі ворогів і приготування до насильств повинні бути на місці здавлені» [3, арк. 12].

Повітовий комісар оголошувався “верховним органом громадської національної влади” і державної виконавчої в повіті. До його обов'язків належали: реалізація розпоряджень Ради та Державного Секретаріату, затвердження міських і сільських комісарів, керівництво організацією охорони громадського порядку і попередження «самочинних ворожих виступів проти національних меншостей» [4, арк. 2, п. 2-4] і спрямування національно-політичного руху й заходів, підпорядкованих обороні держави.

Вже в перших правових актах УНРади підкреслювалось, що всім громадянам новоутвореної Республіки без різниці національності і віросповідання надаються та гарантуються «громадянська, національна і віросповідна рівноправність» [4, арк. 72]. 15 листопада 1918 р. Державний Секретаріат оприлюднив «Закон про доповнення Української Національної Ради відпоручниками українських повітових і міських організацій» [7, арк. 16, 23]. Кожен повіт та пересічне місто мали вибрати по одному членові Ради, Львів делегував чотирьох, Чернівці та Станіслав – по два члени. Вибори призначалися на 22-26 листопада 1918 р. Після доповнення на основі закону 15 листопада в складі Ради нараховувалося 150 осіб. Для національних меншин УНРада оголосила персональну автономію з правом заступництва в уряді і 18 листопада 1918 р. ухвалила покликати державних секретарів для польських, єврейських і німецьких справ [5, арк. 101]. Для національних меншин було встановлено квоту, щоб вони мали гарантовану можливість обирати своїх суддів (належало обрати 102 суддів-українців, 25 – поляків, 17 – євреїв) [4, арк. 20, 21]. Відповідно національного складу населення ЗУНР було призначено вибори до нового законодавчого органу республіки – Сейма. З 226 послів Сейму українці повинні були обрати 160 послів (70,8%), поляки – 33 (14,6%), євреї – 27 (11,9%), німці – 6 (2,7%). З цією метою територію

держави було поділено на 23 національні виборчі округи (12 – українських, 5 – польських, 5 – єврейських, 1 – німецький) [4, арк. 8, 9, 15, 16зв; 135, с. 14-15]. Однак, слід підкреслити, що УНРада продовжувала бути національно однорідною – цілком українською, оскільки польська, німецька та єврейська меншини з різних мотивів не скористалися наданим правом делегувати до неї своїх представників. У цьому контексті українські діячі і творці системи державної влади і органів місцевого самоврядування справедливо зазначали, що «... Національні меншости – Поляки, Жиди і Німці – не вислали делегатів до Української Національної Ради: Поляки як непримиримі вороги української державности, які стояли на тім, що Східна Галичина має бути частию Польщі; Жиди й Німці з боязни перед пімстою Польщі на випадок її перемоги» [11, с. 62].

Конституційну парламентарну систему гарантував виборчий закон від 14 квітня 1919 р., яким передбачалося, що Сейм складатиметься з послів, обраних на підставі загального, рівного, прямого, таємного голосування за пропорційною системою виборів. Планувалося утворення одномандатного загальнодержавного виборчого округу для німецького населення Галичини, і представництво у Сеймі 6 послів з числа галицьких німців, таким чином було «усунено міжнаціональну боротьбу та можливість державній нації загарбати мандати національної меншости» [11, с. 15].

Право голосу надавалося з 21 року життя, право бути обраним – з 25 років. Такий закон враховував вимоги європейських організацій, однак не задовільнив інтереси поляків, оскільки запропонована структура парламенту базувалася на принципі абсолютно пропорційно-арифметичного представництва від політичних партій, а тому фактично відвертав польське населення від широкої участі у державотворенні [17, с. 312].

Одночасно, слід враховувати й той факт, що 8 квітня 1919 р. було ухвалено «Закон про громадянство на Західній області УНР», згідно з яким право «своїни» надавалось особам із постійним осідком проживання не менше п'яти років; служба у державних установах і організаціях дозволялася лише після прийняття громадянської присяги; особи «чужинні» мали право з 26 травня 1919 р. покинути межі ЗоУНР [6, арк. 61]. Вказувалося, що основою державного будівництва Української Народної Республіки являється правова демократія, метою якої є забезпечити всім рівним перед законом громадянам держави майної життя, дати їм як широкі політичні права і запевнити їм економічний добробут та культурний розвиток [6, арк. 19].

Право національно-культурної автономії німецького населення забезпечувало законодавство про мовну ситуацію. Згідно з законом ЗоУНР від 15 лютого 1919 р. про українську мову національним меншинам гарантувалося право вільно вживати в офіційних зносинах з державними властями, публічними інституціями й державними установами, усно чи письмово, рідні мови, а властям, державним інституціям відповідати громадянам їх рідною мовою [4, арк. 87-90].

Національним меншинам гарантувалося також право вільно розвивати свої мови, культури, мати свої бібліотеки, видавництва, часописи та школи: «... Законно признаним національним меншостям полишається свободу уживання як усно так і в письмах їх матірньої мови в урядових зносинах з державними властями, публичними інституціями й державними підприємствами» [11, с. 65].

Одночасно, від 13 лютого 1919 р. вступав у силу «Закон про основи шкільництва на Західній Області Української Народньої Республіки», у котрому підкреслено, що національним меншинам Української держави надається право навчання рідною мовою. Проте, документ вказував, що «близші постанови про школи для національних меншостей вирішить окремий закон» [11, с. 65].

Отже, підсумовуючи зазначимо, що Перша світова війна прискорила політичні зміни в Центральній і Східній Європі і виникнення українських державних утворень на Наддніпрянщині та в Галичині. Основним результатом законодавчої діяльності владних структур ЗУНР щодо національностей стало впровадження і вироблення базових нормативно-правових документів у таких сферах державного та суспільно-політичного життя, як формування органів державної влади та управління, правосуддя, Збройних Сил, соціальної, економічної, національно-культурної та освітньої ділянок. Механізм державотворення і національної політики ЗУНР щодо неукраїнського населення ґрунтувався на демократичних традиціях парламентаризму колишньої Австро-Угорщини. Такі основоположні принципи національної політики дозволили владним структурам спрямувати державне будівництво у демократичне русло, зробити його соціально-орієнтованим.

Література

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Оп. 1, спр. 8. Надіслані відомості з місць про кількість учнів-поляків, пересилка їх до міністерства польських справ (неповна справа). 30 грудня – 26 березня 1918 р.
2. оп. 1, спр. 78. Протоколи і стенограми пленарних засідань мирної конференції в Бресті-Литовському від 9, 10, 12, 13 січня і 1 лютого 1918 р. н. ст.
3. оп. 1, спр. 93. Статути, декларації, рішення світових конференцій та інше. Вибрані документи з історії ЗУНР (Друковане зведення). 18 жовтня 1918 р. – 11 липня 1920 р.
4. оп. 1, спр. 96. Законопроекти, закони, розпорядження та циркуляри уряду ЗУНР про державну адміністрацію, вибори в сейм ЗУНР, земельну та грошову реформи, оплату вчителів та інше. 16 листопада 1918 р. – червень 1919 р.
5. оп. 1, спр. 102. Доповідь членів УНРади в Відні про проект статуту для Східної Галичини та супровідний лист Євгена Петрушевича до членів [Ради Послів] у Парижі. 22 грудня 1919 р. – 19 лютого 1920 р.

6. оп. 1, спр. 134. Декларації, звіти, резолюції та інші документи про переговори української дипломатичної місії в складі представників УНРеспубліки та УНРади з польськими дипломатами та розбіжності між наддніпрянцями і галичанами у вирішенні долі Східної Галичини. Січень 1919 р. – квітень 1920 р.
7. оп. 1, спр. 206. Накази, протоколи, звіти, листи та інші документи про діяльність повітових комісаріатів УНРади в місцевостях Східної Галичини. Жовтень 1918 р. – квітень 1919 р.
8. оп. 1, спр. 474. Статті та реферати Дністрянського С. про проекти конституції Західно-Української Народної Республіки. Рукописи. 1918-1919 рр.
9. Кравчук М. В. Правові основи будівництва Національних збройних Сил України в 1914-1993 рр. (Організаційна структура, штати). Історико-правове дослідження. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет ім. Василя Стефаника; Коломия: Світ, 1997. 292 с.
10. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів: Інститут українознавства НАН України; Видавнича фірма «Олір», 1995. 368 с.
11. Лозинський М. Галичина в рр. 1918-1920 // Українська Революція. Розвідки і матеріали. Книга пята. Відень, 1922. 120 с.
12. Над могилою Австро-Угорщини // Вперед. [Львів]. 1919. 13 вересня.
13. Національні меншости в Західно-Українській Народній Республіці // Діло. [Львів]. 1918. 21 листопада.
14. Павлишин О. Організація цивільної влади ЗУНР у повітах (листопад-грудень 1918 року) // Україна Модерна. [Львів]. 1999. Ч. 2-3. С. 160-194.
15. Перепадя В. В. Українсько-німецькі відносини в 1914-1920 рр. Соціоісторичний аналіз. Запоріжжя, 1999. 123 с.
16. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські Визвольні змагання 1917-1921 рр. К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. 320 с.
17. Тищик Б. Конституційне законодавство Західно-Української Народної Республіки // Науковий збірник Українського Вільного Університету. [Мюнхен]. 1995. Т. 17. С. 305-311.
18. Шапошнікова Н. Вплив подій першої світової війни на національну свідомість українців // Історія України. [Київ]. 2000. № 18 (178). С. 9-11.
19. Doroschenko D. Die Ukraine und Deutschland. Neun Jahrhunderte Deutsch-Ukrainischer Beziehungen // Studien zu Deutsch-Ukrainischen Beziehungen. [München]. 1994. Hf. 1. S. 1-290.
20. Ereignisse in der Ukraine 1914-1922 deren Bedeutung und historische Hintergründe. [Hrsg] von Theophil Hornykiewicz. – Philadelphia: Publicationen des W. K. Lypynsky Ost-Europäischen Forschungs-Instituts in Philadelphia, Pa. Serie I-IV, 1966-1969. Bd. I (1966). 450 s.; Bd. II (1967). 484 s.; Bd. III (1968). 704 s.; Bd. IV (1969). 421 s.

Стаття надійшла до редакційної колегії 24.12.2018 р.

*Рекомендовано до друку д. іст. н., професором **Марчуком В.В.**,
д. політ. н., професором **Гоном М.М.** (м. Рівне)*

**LEGISLATIVE ACCOMMODATION OF INTERESTS
OF ETHNIC MINORITIES IN THE COURSE OF FORMATION
OF THE UKRAINIAN STATE AT THE BEGINNING
OF 20 CENTURY**

O. I. Lypchuk, I. I. Lomaka

Vasyl Stefanik Precarpathian National University;

76000, Ivano-Frankivsk, st. Shevchenka, 57;

тел. +380979944482; +380975421630;

e-mail: oxana-lypchuk@ukr.net, ivanka_lomaka@ukr.net

In article it is noted that World War I, having extremely aggravated political and social and economic problems of belligerent parties, caused considerable rise of the national liberation movement. In the years of war, Galichina became an object of active international policy, at first as a component of the empire of Gabsburgov, and then as the sovereign state of the Ukrainian people. Also World War I accelerated political changes in Central and Eastern Europe and emergence of the Ukrainian state educations in Galichina. Introduction and developments of basic standard and legal documents in such spheres state and social and political life as formation of state governing bodies, justice, Armed Forces, social, economic, national and cultural and educational sites became the main result of legislative activity of power structures of West Ukrainian People's Republic on nationalities. The mechanism of the state and national policy of West Ukrainian People's Republic on non Ukrainian the population was based on democratic traditions of parliamentarism of the former Austria-Hungary. Such fundamental principles of national policy allowed power structures to direct the state construction to the democratic course, to make it socially oriented.

Key words: *Austria-Hungary, international legal act, Galychyna, national democratic revolution, Ukrainian National Council, ethnic minorities, West Ukrainian People's Republic.*